

Amorpha fruticosa L.

Beztvarec krovitý

Amorpha fruticosa L. Sp. Pl. ed. 1, p. 713, 1753.

Ker 1—4 (—6) m vysoký. Konáre priame; kôra hladká, čieranosivá až hnedosivá. Prilistky kopijovite šidlovité, 4—5 mm dlhé, opadavé. Listy nepárno perovito zložené, až 30 cm dlhé, (4—) 5—12-jarmové, opadavé. Kostrnka listu a stopky lístkov bez žliazok. Lístky podlhovasté, vajcovité až elipsovité, na vrchole tupé až plytko vykrojené, na báze náhle zúžené až klinovité, 15—40 × 8—20 mm veľké, tmavozelené, krátkochlpaté až holé, žliazkatobodkované. Súkvetie priamy, úzky trapec, 7—15 cm dlhý, s (30—) 50—70 (—80) kvetmi. Kvety priame až šikmo odstavajúce. Kalich 5-zubý, zvonkovitý, 2,5—3 mm dlhý, roztrúsene chlpatý, žliazkatobodkovaný; kališné zuby nerovnako dlhé, horné kratšie, o málo dlhšie ako kališná rúrka. Korunu tvorí široko elipsovité strieška, na vrchole plytko vykrojená, 5—6 × 4 mm veľká, tmavo až svetlofialová alebo biela, vzácnejšie červenofialová, naskladaná okolo bázy tyčiniek; krídla a člnok chýbajú. Tyčiniek 9 zrastených nitkami a 1 horná voľná, všetky omnoho dlhšie ako strieška. Semenník s 1 (—2) vajíčkami. Struky nepukavé, podlhovasto čiarkovité, zahnuté, (5—) 7—10 × 2,5—3 mm veľké, hnedé, holé, žliazkatočerveno-bodkované, s 1 (—2) semenami. Semená podlhovasto vajcovité, radikula vyniknutá, 4—5 × 1,5—1,8 mm veľké, zelenohnedé, lesklé, hladké.

Chromozómy: $2n = 40$, okr. 8, Streda nad Bodrogom (Hindáková et Májovský in: Májovský et al. Acta Fac. Rer. Natur. Univ. Comen.-Bot. 16: 4, 1970).

Biológia, pôvod, použitie. Kvitnutie máj—júl (—september). Pôvodná v strednej a východnej časti Severnej Ameriky. Na Slovensku sa od druhej polovice 19. storočia pestuje v parkoch, v záhradách a na uliciach ako okrasný ker a na svahoch na spevňovanie pôdy a miestami splnieva (napr. Nízke Beskydy, Východoslovenská nížina a inde). Maximum: 755 m n. m., okr. 26b, Batizovce (Benčať 1982: 201, mapa č. 176, p. 200).

LITERATÚRA

- Wilbur, R. L.: A revision of the North American genus *Amorpha* (Leguminosac, Psoraleas). *Rhodora* 77: 337—409, 1975.